

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **J. S., nar. X**
bytem X
zastoupen advokátkou JUDr. Blankou Dalibovou
sídlem Klusáčkova 12, 257 41 Týnec nad Sázavou

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 10. 2021, č. j. X,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), dodanou do datové schránky soudu dne 1. 12. 2021, domáhá zrušení rozhodnutí žalované ze dne 1. 10. 2021, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 10. 6. 2021, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž nebylo vyhověno žalobcově žádosti ze dne 4. 1. 2021 o přiznání starobního důchodu.
2. Žalobce v žalobě uvedl, že strávil 32 let prací v podzemí, má podlomené zdraví, jež mu znemožňuje výkon trvalého zaměstnání, a od 22. 7. 2014 je uznán invalidním v prvním stupni. Na trhu práce o něj není zájem a odmítnutí přiznání starobního důchodu pro něj znamená další nejistotu. Ač zaměstnavatel (Metrostav a.s.) označuje žalobce za stavebního dělníka, žalobce fakticky vykonával práce v podzemí jako střelmistr, strojník pracovních

strojů v podzemí, razič a tunelář. Práce v divizi 5 byly prováděny výlučně v podzemí hornickým způsobem a tento druh práce měl žalobce uveden i v pracovních smlouvách. Práce byly vykonávány v hlučném a prašném prostředí, v nepříznivých polohách a pod vlivem vibrací, žalobce se tak musel podrobovat pravidelně speciálním zdravotním prohlídkám. Žalobce do zaměstnání v podzemí nastoupil dne 1. 5. 1982 a již k 1. 12. 2008 v podzemí odpracoval více než 4 562 směn a naplnil nejvyšší přípustnou expozici (dále jen „NPE“) z 98,76 %. K faktickému přeražení žalobce na povrchové práce beze změny pracovní smlouvy přitom došlo až v roce 2011. Ač na dosažení NPE žalobce v námitkách upozorňoval a žalovaná se na tuto záležitost dotazovala jeho zaměstnavatele, nijak ji v napadeném rozhodnutí nehodnotila. Žalobce též namítá, že v době, kdy započal s prací v podzemí, se jednalo o společensky významné a oceňované zaměstnání, u nějž stát garantoval, že po odpracování 20 let bude umožněn odchod do starobního důchodu v 55 letech. Toto zvýhodnění bylo neodůvodněně zrušeno. Podle žalobce žalovaná nesprávně zhodnotila dobu a druh jím vykonávaných prací.

3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě zejména uvedla, že již dne 5. 9. 2014 byl žalobci přiznán invalidní důchod rozhodnutím, jehož součástí byl i osobní list důchodového pojištění (dále jen „OLDP“) ze dne 3. 10. 2014, proti jehož obsahu (včetně zhodnocené doby pojištění) neměl žalobce námitek. Také v žádosti o starobní důchod žalobce co do dob pojištění od 1. 9. 1981 do 20. 5. 2016 zcela odkázal na evidenci žalované a zjevně vycházel z OLDP z 3. 10. 2014. Proto tyto doby pojištění převzala i žalovaná. V případě zaměstnavatele Metrostav a.s. žalovaná vycházela mj. z evidenčního listu důchodového pojištění ze dne 23. 10. 1993, podle nějž žalobce získal od 1. 5. 1982 do 31. 12. 1992 doby pojištění v profesi „stavební dělník“, již odpovídalo dle příslušného resortního seznamu č. 01 09 01 I.A. Tuto listinu za každý kalendářní rok vlastnoručně podepisoval i žalobce. Žalovaná proto nemá pochyb o správnosti a pravdivosti údajů v něm uvedených. Za klíčové přitom žalovaná považuje, že práce vykonávané žalobcem nelze považovat za zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, nýbrž šlo o provádění podzemních staveb hornickým způsobem ve smyslu § 14 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“). Od práce horníka se práce žalobce lišila místem výkonu i obsahem. Nelze na ni proto vztahovat ustanovení právních předpisů týkající se práce horníků, je třeba zachovat odlišení mezi pracovními kategoriemi I.AA a I.A, a v důsledku toho se ani snížení věkové hranice pro nárok žalobce na starobní důchod neodvívá od dosažení NPE. Žalobce dosud nedosáhl důchodového věku podle § 32 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 323/2021 Sb. (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), tj. 64 let a 6 měsíců, pro vznik nároku na starobní důchod dosažením věku 59 let podle § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení ve spojení s § 74 zákona o důchodovém pojištění by musel odpracovat 15 roků v zaměstnání I.A kategorie, ale v této kategorii získal jen 10 roků a 248 dnů. Skutečnost, že na ražbu tunelů metra nelze nahlížet jako na zaměstnání v preferované kategorii I.AA, tedy jako na výkon zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných (uranových) dolech, potvrdil i Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) v rozsudku ze dne 23. 1. 2020, č. j. 6 Ads 219/2019-34, jehož názor následně potvrdil i Ústavní soud v usnesení ze dne 8. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS 924/20. Protože žalobci nárok na starobní důchod nevznikl, navrhla žalovaná, aby byla žaloba zamítnuta.
4. V replice žalobce namítl, že k datu zrušení pracovních kategorií (31. 12. 1992) odpracoval v podzemí již bezmála 11 let a v této práci pokračoval i nadále. Za dobu své práce žalovaný

při ražbě tunelů pracoval v podzemí ať již jako obsluha strojů, nebo jako střelmistr v tuzemsku i v zahraničí, a to i ve značné hloubce. Horníci i osoby pracující obdobným způsobem mají často podlomené zdraví v důsledku výkonu svého zaměstnání, přičemž zrušení pracovních kategorií v rozporu s dobrými mravy vytvořilo mezi pracovníky v podzemí nerovnoprávnost. V důsledku naplnění NPE žalobce ztratil od svých 46 let možnost vykonávat z důvodu ochrany zdraví bez jakékoliv kompenzace práci, kterou uměl a jež byla společensky oceňovaná, a to i kdyby mu v tom nebránil jeho zdravotní stav, na druhé straně mu ale v důsledku zrušení pracovních kategorií nevznikl nárok na dřívější odchod do důchodu. Takovou právní úpravu žalobce považuje za nesystémovou a nespravedlivou.

5. Ze správního spisu soud zjistil, že se žalobcem byla dne 4. 1. 2021 sepsána žádost o přiznání mimořádného hornického starobního důchodu ode dne vzniku nároku. Ve spisu jsou pak založeny evidenční listy důchodového pojištění týkající se žalobce, dokládající získané doby důchodového pojištění a příjmy žalobce. Z nich vyplývá, že žalobce vykonával v období od 1. 9. 1981 do 30. 4. 1982 práce zaměstnání v III. kategorii, od 1. 5. 1982 do 31. 12. 1992 pak u zaměstnavatele Metrostav a.s. pracoval na pozici „stavební dělník“ zařazené v kategorii I.A (z toho bylo 69 dnů náhradních dob a pracovních neschopností). U Metrostavu žalobce pracoval až do 28. 2. 1993 a posléze zase od 5. 9. 1995 nejméně do 31. 12. 2015 (z výpisu o čerpání dávek zdravotního pojištění pak plyne, že pojistný vztah byl ukončen k datu 12. 2. 2016). V mezidobí od 1. 3. 1993 do 8. 8. 1995 žalobce získal pojistné doby též u organizace „POHL tunel. a stav. pr.“ a po roce 1993 získal určité doby pojištění též u dalších zaměstnavatelů. Dle interního sdělení Metrostavu ze dne 2. 10. 2008 žalobce ke dni 1. 12. 2008 měl mít z 98,76 % naplněnu NPE dosažením 4 562 směn v profesi „střelmistr – podzemí“. Dne 13. 5. 2021 žalovaná dále obdržela sdělení Metrostavu uvádějící, že žalobce byl u nich zaměstnán od 1. 5. 1992 do 28. 2. 1993 a dále od 5. 9. 1995 do 2. 12. 2016, že k 31. 12. 1992 odpracoval 2 465 směn v podzemí a měl naplněnou prašnou expozici na 54,8 %, k 1. 12. 2008 měl prašnou expozici naplněnu z 98,76 % a že Metrostav od 1. 3. 1993 již nemá žádné pracoviště splňující kritéria kategorie I.AA.
6. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 10. 6. 2021 byla z důvodu nesplnění podmínek § 28 zákona o důchodovém pojištění žádost žalobce zamítnuta, a to s odůvodněním, že žalobce ke dni 30. 7. 2021, tj. v 59 letech, nezískal 15 roků v I.A pracovní kategorii, ale jen 10 let, a proto mu nárok na starobní důchod nevznikl. V příloženém OLDP ze dne 7. 6. 2021 byla žalobci zhodnocena jako doba zaměstnání v I. kategorii doba od 1. 5. 1982 do 31. 12. 1992, v rámci níž bylo 58 dnů vyloučených dob. Po 1. 1. 1993 již žalobce neměl evidovány doby pojištění ve zvýhodněné kategorii. Celková doba pojištění žalobce dosažená k 30. 7. 2021 včetně náhradních dob pojištění do 18. roku věku dosáhla 39 roků a 202 dnů.
7. Žalobce podal dne 14. 7. 2021 námitky, v nichž namítl, že kromě citace právních předpisů není prvostupňové rozhodnutí nijak odůvodněno. Obdobně jako v žalobě žalobce popsal své pracovní zařazení na práce v podzemí, dosažení NPE již v roce 2008, ale faktické přerazení na povrchové práce až v roce 2011, jež podle něj bylo prokázáno výsledky svědků v řízení před Obvodním soudem pro Prahu 8 sp. zn. 16 C 19/2019 o odškodnění nemoci z povolání, popsal ztrátu zdravotní způsobilosti k výkonu práce střelmistra a své zdravotní obtíže i vznik invalidity prvního stupně již v roce 2014. Podle žalobce nebylo šetření žalované úplné, nebyl vyhodnocen význam dosažení NPE a ztráty způsobilosti k výkonu práce střelmistra ani sdělení Metrostav a.s., přičemž nebyl patrně učiněn ani dotaz na zaměstnavatele POHL cz, a.s., u nějž žalobce pracoval na stavbě hloubených tunelů na

stavbě č. 9515 Myslbekova – Prašný most MYPRA. Kromě protokolu o výsledku svědků z řízení před Obvodním soudem pro Prahu 8 sp. zn. 16 C 19/2019 k námitkám přiložil i interní sdělení Metrostavu ze dne 2. 10. 2008 o tom, že žalobce ke dni 1. 12. 2008 bude mít z 98,76 % naplněnu NPE, dohodu o změně pracovní smlouvy ze dne 31. 12. 2004, podle níž žalobce dosud vykonávající profesi strojníka pracovních strojů a skladníka bude nově pracovat na pozici střelmistra a strojníka pracovních strojů, posudky o zdravotní způsobilosti ze dne 30. 9. 2014, 21. 4. 2015 a 8. 6. 2015, podle nichž žalobce pozbyl dlouhodobě způsobilost k výkonu dosavadní práce nejprve střelmistra, poté stavebního dělníka a nakonec i skladníka, a lékařský nález ošetřujícího lékaře ze dne 3. 4. 2014 zpracovaný k žádosti žalobce o přiznání invalidního důchodu.

8. V námitkovém řízení žalovaná po urgencích obdržela dne 1. 9. 2021 sdělení POHL cz, a.s., že žalobce u tohoto zaměstnavatele odpracoval v hornictví pod zemí v hlubinných dolech v Příbrami 40 směn. Dle úředního záznamu ze dne 24. 9. 2021 však k telefonickému dotazu žalované bylo vyjádření zaměstnavatele upřesněno tak, že žalobce pracoval na šachtě č. 17 v Háji u Příbrami při výrobě podzemního zásobníku plynu, tzn., že netěžil, ale prováděl stavby hornickým způsobem. Dne 13. 9. 2021 žalovaná dále obdržela sdělení Metrostav a.s. opakující, že tato společnost od 1. 3. 1993 již nemá žádné pracoviště splňující kritéria kategorie I.AA a že žalobce vykonával profesi střelmistra do data naplnění prašné expozice, tj. do 1. 12. 2008.
9. Následně žalovaná napadeným rozhodnutím ze dne 1. 10. 2021 námitky žalobce zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí. V odůvodnění zejména uvedla, že pokud žalobce požaduje přiznání mimořádného hornického důchodu, z judikatury Ústavního soudu (usnesení ze dne 8. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS 924/20) jasně vyplývá, že zaměstnání žalobce označené v evidenčních listech jako stavební dělník nelze považovat za zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, nýbrž jde o provádění podzemních staveb hornickým způsobem dle § 14 odst. 2 písm. c) zákona o sociálním zabezpečení. Bez důsledného odlišování mezi prací prováděnou „jen“ pod zemí a prací v hlubinném dole by prakticky ztratilo význam rozlišování mezi pracemi kategorie I.AA a I.A. V případě žalobce tedy nelze postupovat podle právních předpisů regulujících nároky horníků. Žalobce dosáhl věku 59 let, do 31. 12. 1992, kdy došlo ke zrušení pracovních kategorií, však získal pouze 10 let a 248 dnů doby zaměstnání podle § 14 odst. 2 písm. c) zákona o sociálním zabezpečení, a nesplnil tak podmínku potřebných 15 let v tomto zaměstnání, přičemž logicky nesplnil ani ještě přísnější podmínky pro nižší důchodový věk podle § 174 odst. 1 písm. a) až c) zákona o sociálním zabezpečení. Žalovaná je vázána zákonem a nemůže se od něj při svém rozhodování odchýlit. Napadené rozhodnutí bylo zástupkyni žalobce doručeno dne 4. 10. 2021.
10. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a že obsahuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Soud rozhodoval bez nařízení jednání, neboť žalobce vyslovil s tímto postupem souhlas a žalovaná k výzvě soudu jednání nepožadovala (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).
11. Soud přitom dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Naopak lze konstatovat, že se soud plně ztotožňuje s vysvětlením a závěry

žalovaného, který žádost žalobce posoudil v souladu s právními předpisy i prokázanými skutečnostmi.

12. Podle § 74 zákona o důchodovém pojištění platí, že nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány, přičemž snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.
13. Podle § 14 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení platilo, že do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to (mj.) dle písm. a) zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, dle písm. b) ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech a dle písm. c) zaměstnání pod zemí při provádění podzemních staveb hornickým způsobem.
14. Podle § 21 odst. 1 písm. c) zákona o sociálním zabezpečení měl občan nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň 55 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h).
15. Podle § 174 odst. 1 písm. d) zákona o sociálním zabezpečení měl občan, který vykonával před 1. 1. 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, po 31. 12. 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň věku 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 7,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo *15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l)* anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí. V § 174 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení pak byla uvedena druhá podmínka vzniku nároku na starobní důchod, a to, že zaměstnání I. pracovní kategorie nebo služba I. nebo II. kategorie funkcí trvaly ke dni 31. 12. 1992; za zaměstnání se pro tyto účely považovaly i náhradní doby a doby uvedené v § 5 odst. 1 a v § 6 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb.
16. Podle § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 557/1990 Sb.“) toto nařízení upravuje podmínky mimořádného poskytování starobního důchodu občanům, kteří vykonávali vybraná zaměstnání v hornictví, byli zaměstnání nejméně 25 roků a dosáhli věku 50 let do 31. prosince 2000. Podle odst. 2 téhož paragrafu se přitom vybranými zaměstnáními v hornictví se pro účely tohoto nařízení rozumějí zaměstnání I. pracovní kategorie *v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech* ¹⁾ uvedená pod č. 1 až 7 a 11 v příloze č. 2 nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení. Poznámka pod čarou ¹⁾ odkazuje na ustanovení § 14 odst. 2 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení.
17. Také podle § 1 písm. a) nařízení vlády č. 363/2009 Sb., o stanovení důchodového věku a přepočtu starobních důchodů některých

horníků, kteří začali vykonávat své zaměstnání před rokem 1993, ve znění nařízení vlády č. 69/2015 Sb. (dále jen „nařízení vlády č. 363/2009 Sb.“) se toto nařízení vztahuje na osoby, které vykonávaly před 1. 1. 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let.

18. Podle § 37b odst. 1 se ustanovení tohoto dílu se vztahují na pojištěnce, kteří

a) před 1. říjnem 2016 začali vykonávat zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (dále jen „zaměstnání v hlubinném hornictví“) a

b) v zaměstnání v hlubinném hornictví odpracovali celkem aspoň

1. 3 300 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo

2. 3 081 směn, pokud zaměstnání v hlubinném hornictví skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hlubinném hornictví v uranových dolech, 1 981 směn, pokud toto zaměstnání skončilo z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice.

19. Žádost žalobce o přiznání starobního důchodu bylo namíste posoudit nejprve optikou „standardního“ věku pro vznik nároku na starobní důchod, který by činil dle přílohy k zákonu o důchodovém pojištění v případě žalobce 64 let a 6 měsíců, a dosáhl by jej až v roce 2027. O přiznání starobního důchodu podle § 31 zákona o důchodovém pojištění také nebylo možné uvažovat, neboť žalobce nedosáhl ještě 60 let a zároveň mu do standardního důchodového věku chybělo více než 5 let. Proto zbývalo už jen posoudit možnost dřívějšího vzniku nároku žalobce na starobní důchod s ohledem na v minulosti jím vykonávané zaměstnání v kategorii I.A.

20. Nejprve bylo namíste aplikovat zákon o sociálním zabezpečení, konkrétně jeho § 21 odst. 1 písm. a), event. c). Podmínky tam uvedené ale žalobce nesplnil, protože v kategorii I.AA žalobce nikdy nepracoval a v kategorii I.A odpovídající jím vykonávané práci v podzemí při provádění staveb hornickým způsobem stihl do 31. 12. 1992 odpracovat jen 10 roků a 248 dnů. Zákon přitom vyžadoval odpracování alespoň 20 roků v I. pracovní kategorii.

21. Dále přicházelo v úvahu případné využití ustanovení § 174 zákona o sociálním zabezpečení, které s účinností od 1. 6. 1992 dále rozšířilo podmínky pro dřívější odchod do starobního důchodu. Na případ žalobce však ani toto ustanovení nemohlo dopadat, neboť i v tom nejmírnějším případě odchodu do starobního důchodu ve věku 59 let požadovalo odpracování alespoň 15 roků v kategorii I.A, což také žalobce nesplnil.

22. Žádná z pozdějších zvýhodňujících úprav po 31. 12. 1992 již přitom na žalobce nedopadala. Od 1. 1. 1993 byla zrušena kategorizace zaměstnání a zvýhodňující ustanovení již poté dopadala výhradně jen na horníky se stálým pracovištěm v podzemí v hlubinných dolech, jak dosvědčují shora citovaná ustanovení nařízení vlády č. 557/1990 Sb. a č. 363/2009 Sb., stejně jako § 37b odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Žalobce sice i po roce 1992 pokračoval v práci se stálým pracovištěm v podzemí, avšak nejednalo se o pracoviště v hlubinných dolech ani o práci horníka. Tento druh zaměstnání již počínaje 1. 1. 1993 nebyl nijak zvýhodňován, původní

odpracovaná léta v kategorii I.A žalobce sice neztratil, avšak neměla žádný právní význam, jelikož i přes zachování totožné práce již žalobce nemohl rozšířit počet odpracovaných směn v této kategorii, a nemohl tudíž dosáhnout minimálních zákonných požadavků pro přiznání starobního důchodu v nižším než běžném věku (pokud by nezačal pracovat přímo v zaměstnání v hlubinném hornictví). Přitom na věci nic nemění ani dosažení NPE, neboť to je jedním z kritérií spoluurčujících vznik nároku na odchod do důchodu v nižším věku pouze v souvislosti se zaměstnáním v hlubinném hornictví, jak to uvádí § 2 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b) nařízení vlády č. 557/1990 Sb., § 1 písm. b) nařízení vlády č. 363/2009 Sb. a § 37b odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Takové zaměstnání ale žalobce nikdy nezastával (ostatně to ani netvrdí).

23. Soud přitom plně souhlasí s odkazem žalované na rozsudek NSS ze dne 23. 1. 2020, č. j. 6 Ads 219/2019-34, proti němuž byla ústavní stížnost odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS 924/20, neboť v dané věci NSS řešil zcela srovnatelný případ z obdobných hledisek, jež nyní namítá i žalobce. Lze odkázat zejm. na odst. 26 a 27, v nichž se uvádí: „*V řízení před krajským soudem bylo jednoznačně prokázáno (a stěžovatel to ani nezpochybňoval), že stěžovatel pro Metrostav pracoval sice pod zemí, avšak nikoli na pracovišti v hlubinném dole. Stejně tak krajský soud správně uzavřel, že stěžovatel v letech 1982-1986 nepracoval v hornictví, nýbrž razil tunely pro metro, tedy prováděl stavby hornickým způsobem. Pokud by Nejvyšší správní soud přijal argumentaci stěžovatele, obsah § 14 odst. 2 písm. c) zákona o sociálním zabezpečení by se tím z valné části vyprázdnil. Bez důsledného rozlišování mezi prací prováděnou jen pod zemí a prací v hlubinném dole, stejně jako mezi hornictvím jako takovým a prováděním staveb hornickým způsobem by totiž prakticky veškerá zaměstnání se stálým pracovištěm pod zemí spadla do režimu § 14 odst. 2 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení, tedy do kategorie I.AA. Ustanovení § 14 odst. 2 písm. c) by tudíž bylo prakticky zbytečné. Něco takového však nemohlo být úmyslem zákonodárce.*“ Tato argumentace zcela přílehavě dopadá i na případ žalobce, který též pracoval u Metrostavu na hloubení tunelů a který se též domáhá aplikace právní úpravy dopadající na horníky se stálým pracovištěm v podzemí v hlubinných dolech. Lze snad jen doplnit, že i kdyby snad bylo možné uvažovat o tom, že v době zaměstnání u zaměstnavatele POHL při budování podzemního zásobníku plynu žalobce přímo pracoval v hlubinném dole, ani tam žalobce nevykonával práci horníka.

24. S ohledem na závěry NSS přitom na věci nic nemění ani argumentace žalobce, který vnímá zvýhodnění pouze hornických povolání v hlubinných dolech jako nespravedlivé. Jak v odst. 29 rozsudku ze dne 23. 1. 2020, č. j. 6 Ads 219/2019-34, NSS připomněl: „*Stanovení hranice přípustné expozice, resp. preference určitých skupin zaměstnání z hlediska nároků na starobní důchod je z podstatné části politickým rozhodnutím zákonodárce, limitem je zde toliko zákaz libovůle (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. ledna 2018 č. j. 1 Ads 346/2017-34 a tam citovaný nálezn Ústavního soudu ČSFR ze dne 8. října 1992 sp. zn. Pl. ÚS 22/92 a rovněž nálezn Ústavního soudu ze dne 23. března 2010 sp. zn. Pl. ÚS 8/07, vyhlášený pod č. 135/2010 Sb.). Jak Ústavní soud uvedl v nálezu ze dne 7. června 1995 sp. zn. Pl. ÚS 4/95, vyhlášeném pod č. 168/1995 Sb., nerovnost v sociálních vztazích, má-li se dotknout základních lidských práv, musí dosáhnout intenzity, zpochybňující, alespoň v určitém směru, již samu podstatu rovnosti (shodně též nálezn Ústavního soudu ze dne 2. září 1998 sp. zn. Pl. ÚS 40/97, vyhlášený pod č. 223/1998 Sb.). O takový případ v projednávané věci nejde.*“ Ústavní soud k tomu pak v usnesení ze dne 8. 4. 2020, sp. zn. II. ÚS 924/20, dodal: „*Je na zákonodárci a případně na jím zmocněném normotvůrci, aby rozhodl o tom, které konkrétně profese budou patřit mezi*

důchodově nejpreferovanější. Ani právní předpis, podle kterého bylo ve stěžovatelově případě postupováno, ani právní výklad tohoto předpisu učiněný přesvědčivě zejména Nejvyšším správním soudem, netrpí žádným ústavněprávním deficitem. Nároky plynoucí z důchodového systému musí být jasně formulovány a hranice různých nároků musí být jasně stanoveny. To se ve stěžovatelově případě stalo. Soudům nepřísluší limity určené zákonodárcem a prováděcí normotvorbou rozporovat, nejedná-li se o libovůli a svévoli ze strany normotvůrce, ale jen o jednoznačně stanovené limity.“

25. K tomu soud dodává, že i přes řadu podobností mezi zaměstnáním při ražbě tunelů a zaměstnáním horníka v hlubinném dole nejde z hlediska rizik a negativních vlivů na zdraví o zaměstnání totožná, jelikož práce v hlubinných dolech je spojena s ještě vyšší kumulací zdravotních rizik (popisu zdravotních vlivů se věnuje například obecná část důvodové zprávy k zákonu č. 213/2016 Sb., jímž byla do zákona o důchodovém pojištění vložena mj. ustanovení § 37b a § 37c, a to zejména v kapitole 2.2 Realizační varianta). Lze sice polemizovat nad tím, jestli nebylo namíste zachovat určité zvýhodnění i stále dosti rizikových zaměstnání mimo hlubinné hornictví, avšak tato diskuse náleží zákonodárcům, a nikoliv soudům. Sociální práva, mezi něž náleží i právo na důchodové zabezpečení, ústavní pořádek garantuje jen v rozsahu zákonné úpravy, při jejímž utváření má zákonodárce prakticky zcela volné pole působnosti. Zákonná úprava přitom žalobci jím požadovaný nárok nedává.

26. V daném případě ani nemohla být zklamána legitimní očekávání žalobce. Hranice legitimního očekávání je tvořena právě nároky garantovanými v platné právní úpravě. Ta přitom zakládala žalobci nárok na dřívější odchod do starobního důchodu až po odpracování 15 let v zaměstnání zatříděném do I.A kategorie. Tohoto limitu přitom žalobce před zrušením zvýhodnění zaměstnání I.A kategorie nedosáhl, a tedy mu ještě žádný nárok podle původní právní úpravy nevznikl, nelze tedy mít ani za to, že by o nějaký nárok změnou právní úpravy v roce 1993 přišel. Bylo pak na něm, jak se vyrovná s novou právní úpravou, tj. zda bude pokračovat v dosavadním zaměstnání, i když mu již žádné zvýhodnění v oblasti důchodových nároků nemůže přinést, zda nepřejde se svými zkušenostmi do zaměstnání i nadále důchodové zvýhodněného (hornické povolání v hlubinných dolech s trvalým pracovištěm v podzemí) anebo zda s ohledem na zdravotní rizika stávajícího zaměstnání s výhledovým zákazem pokračování v důsledku dosažení NPE nevyhledá již dříve zaměstnání jiné, jež tolik rizikové není. Nová právní úprava účinná od 1. 1. 1993 mu v každém případě nedávala žádnou naději, že by mohl ve stávající profesi odejít do starobního důchodu v dřívějším věku. Žalobce tak žádné legitimní očekávání v tomto směru nemohl mít, a pokud si snad myslel něco jiného, šlo o důsledek jeho právní neznalosti, jež rozhodně legitimní očekávání založit nemohla.

27. S ohledem na výše uvedené tedy soud dospěl k obdobnému závěru jako žalovaná. Žalobce nikdy nesplnil podmínky pro dřívější získání starobního důchodu podle dřívější právní úpravy a novější právní úprava jím vykonávaná zaměstnání (nad rámec zachování již nabytých nároků) již nadále nijak nezvýhodňuje. Závěry učiněné v napadeném rozhodnutí jsou proto zcela správné a v souladu s právními předpisy. Žalobci vskutku vzniká nárok na starobní důchod až od dosažení věku 64 let a 6 měsíců, popř. si záhy (po dosažení věku 60 let) bude moci požádat o předčasný starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, ovšem s dopadem v podobě trvale nižší

výměry výše takového důchodu v závislosti na tom, od jakého data bude přiznání takového důchodu žádat.

28. Žaloba je tedy jako celek nedůvodná, pročez ji soud podle § 60 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

29. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady řízení nad rámec běžného výkonu úřední činnosti nevznikly, přičemž ani náhradu jiných nákladů by jí soud nemohl s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 6. června 2022

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce